

Zijn wij voorbestemd? En zijn wij dus ons verleden of zijn we juist onze toekomst?

Je zou dikwijls denken dat we vooral verleden zijn. Zo voelen we ons vaak opgesloten en gestuurd door krachten buiten onszelf. En ja, ook de opvoeding laat natuurlijk zijn sporen na. Werd je als kind te weinig geknuffeld dan kunnen je hersenen later de stof oxytocine niet aanmaken, waardoor je nooit werkelijk een sociaal mens zult zijn.

We zijn dus lang niet vrij. Maar is ons leven voorbestemd? Ligt onze levenswandel vast? Als je mensen met dieren vergelijkt dan valt iets heel anders op: mensen zijn juist opvallend vrij. Mensen vallen juist op door hun flexibel vermogen om nieuwe wegen in te slaan. En zich steeds aan nieuwe omstandigheden aan te passen. Dat verklaart het succes van de mens!

De evolutie heeft zijn best gedaan om ons een vrije geest te scheppen. Neem ons geheugen. Zodra je je iets herinnert wordt die herinnering gedemonteerd en weer in elkaar gezet. Zo verandert die herinnering steeds iets. Je geheugen beweegt met je leven mee. Vreemd? Niet als je weet dat ons geheugen volgens de nieuwste inzichten helemaal niet bedoeld is om het verleden vast te leggen maar om materiaal te verzamelen om ons de toekomst te verbeelden. Het draait om de toekomst hier.

Een opvallend groot gedeelte van onze hersenschors is gereserveerd voor het verzinnen van verhalen. En met name voor dat ene verhaal over onszelf: waarom wandelt je leven zoals het wandelt en hoe gaat het nu verder wandelen? Een goed verhaal helpt je om af te rekenen met je verleden en jezelf opnieuw uit te vinden.

Mensen zijn lang niet vrij, maar we hebben van de evolutie uniek gereedschap meegekregen om onszelf te bevrijden.

Mark Mieras, wetenschapsjournalist en schrijver

Meer weten?

Kom op donderdag 18 juni naar het Oerol College met Mark Mieras en regisseur Silvia Andringa.

